

Epic fury

9 De HBO-serie *Game of Thrones* staat bekend om zijn 'epic fury': bloedige veldslagen waarbij het ene koninkrijk het andere uitmoordt. De sadistische koning Joffrey heeft de gewoonte de hoofden van zijn gedode tegenstanders op een stok langs de weg te prikken. In de laatste aflevering van seizoen 1, 'Fire and Blood', dwingt hij zijn aanstaande vrouw Sansa naar het opgeprikte hoofd van haar vader te kijken, koning Ned Stark.

De aanvallen van de Amerikanen op Venezuela en Iran hebben een vergelijkbaar doel. Het gaat niet om het brengen van democratie of 'regime change'; het gaat erom de wereld te laten zien dat zij een politiek leider eenvoudig kunnen uitschakelen. Het gaat erom dat ze een hoofd op een stok kunnen prikken. Het gaat om intimidatie. *Epic fury*, de naam die de aanval op Iran meekreeg is veelzeggend.

Intimidatie is inmiddels het handelsmerk geworden van het regime Trump. Of het nu gaat om heffingen en handelspolitiek, ICE en migratiebeleid of het forceren van een wapenstilstand; Trump en de zijnen hopen resultaat te boeken door te intimideren. Wee degene die niet buigt, want hij kan de volgende zijn wiens hoofd op een stok wordt geprikt. We zien dat ook bij handhaving van het Europese en internationale recht.

Vlak voor kerst kreeg de Duitse Josephine Ballon een e-mail: haar ESTA-visum voor de VS was ingetrokken. Even later begreep ze waarom. Marco Rubio, de Amerikaanse Minister van Buitenlandse Zaken, schreef op X, het platform van Elon Musk, dat sancties zijn opgelegd aan vijf Europese burgers, onder wie Ballon. Hun wordt de toegang tot de VS ontzegd. Op X noemt Rubio de vijf 'geradicaliseerde activisten'. Zijn staatssecretaris richtte even later haar pijlen specifiek op Ballon. Zij spreekt er schande van, wederom op X, dat de organisatie waar zij leiding aan geeft, HateAid, is aangewezen als 'trusted flagger' op grond van de Digital Services Act ('DSA'). In die hoedanigheid meldt zij content bij platforms die onmiskenbaar onrechtmatig is, met het verzoek die te verwijderen.

De 50-jarige Nicolas Guillou, rechter bij het Internationaal Strafhof ('ICC'), fietste vlak bij het dorp La Forêt-Fouesnant in Bretagne, toen hij gebeld werd. Het Franse Ministerie van Buitenlandse Zaken waarschuwde hem dat hij zojuist op de Amerikaanse sanctielijst was geplaatst. Al snel werden zijn accounts op Amerikaanse platforms geblokkeerd: Amazon, Airbnb, Uber. Banken weigerden betalingen; creditcards werden geblokkeerd. 'Het is alsof je terug wordt gestuurd naar de jaren negentig,' zei hij tegen Le Monde. Eerder blokkeerde Microsoft al het e-mailadres van Karim Khan, de hoofdaanklager bij het ICC. In totaal zijn elf rechters en aanklagers door de VS op de sanctielijst geplaatst, onder meer omdat zij 'met de meerderheid' hebben meegestemd ten nadele van Israël. De VS noch Israël zijn aangesloten bij het ICC. Van 125 landen die dat wel zijn veroordeelden 79 landen de sancties van de VS. Dat betekent dat 46 landen zich hielden in stilzwijgen.

Wie denkt dat regeren door intimideren een exclusief Amerikaans fenomeen is, heeft het mis. Ook in ons

land wordt steeds vaker intimidatie ingezet om politieke doelen te bereiken. Ook in Nederland zien we langzamerhand steeds vaker hoofden op stokken. Ambtsdragers worden persoonlijk aangevallen. Organisaties worden weggezet als radicaal of destabiliserend.

Op 12 februari stelde het BBB-kamerlid Vermeer negentien vragen aan de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid en de Minister van Klimaat en Groene Groei. De vragen stellen de onafhankelijkheid van de Rechtbank Den Haag ter discussie. Aanleiding is de uitspraak van de rechtbank in de zaak van Greenpeace tegen de Staat over de bescherming van Bonaire tegen milieuschade. De vragen hebben specifiek betrekking op één rechter van de meervoudige kamer, die volgens Vermeer op sociale media 'al jarenlang frequent uitspraken doet over zijn uitgesproken opvattingen' over klimaat en geopolitiek. Volgens Vermeer getuigt dit van 'de onmiskenbaar vooringenomen houding van de rechter'. Het kamerlid wil weten waarom de landsadvocaat de rechter niet heeft gewraakt.

Dit zijn geen incidenten. De afgelopen jaren worden organisaties en personen die de publieke zaak dienen steeds vaker publiekelijk verdacht gemaakt. De Tweede Kamer nam moties aan die het kabinet oproepen de financiering van maatschappelijke organisaties in te perken, ze te verbieden of hun toegang tot de rechter te beperken. Het is niet alleen de uiterst rechtse flank die deze moties steunt, ook partijen die traditioneel tot het politieke midden behoren vallen personen en organisaties aan die zich kritisch uitlaten. Dat blijkt uit het rapport van het Nederlandse Helsinki Comité, dat 24 februari jl. werd gepresenteerd.

Ook hier wordt steeds vaker intimidatie ingezet als politiek drukmiddel. Intimidatie van het maatschappelijk middenveld, van de rechterlijke macht, van privépersonen die gewoon hun beroep uitoefenen, in functie van de overheid, het maatschappelijk belang dienend. Intimidatie die zo publiekelijk wordt tentoongespreid, ziet zelden op de betrokkene. Het zijn de omstanders van het schouwspel, de nu nog onschuldige toeschouwers, die de gebeurtenissen ergens in het geheugen moeten opslaan, als een geïnternaliseerde waarschuwing, die geactiveerd wordt in het geval je ooit de keuze moet maken om te vechten of te vluchten. 'Het grootste gevaar voor de democratie is het internaliseren van angst,' zei rechter Guillou nadat hij op de sanctielijst was geplaatst.

De willekeur waarmee ambtsdragers met sancties en persoonlijke aanvallen worden geconfronteerd, moet anderen angstig maken. Het is een vorm van terreur. Stilzwijgen of begrip tonen, is niet de wijze waarop dit moet worden bestreden. Bij persoonlijke aanvallen, bij schendingen van het internationale recht, is er geen ruimte voor dubbelzinnigheid. Het enige juiste antwoord is 'fury', bij voorkeur een beetje beschaafd geuit.

Christiaan Alberdingk Thijm